

Tantárgy neve: Iskolai és területi egyenlőtlenségek	Jellege: kötelezően választható	Kreditek: 3	Tantárgykód: WPED705
Tantárgyfelelős: Tóth Tamás, PhD, egy. adjunktus	Munkaforma: előadás	Óraszám: N: 30 / L: 12	Értékelés: szóbeli vizsga

A tantárgy oktatásának célja:

A tárgy célja, hogy minél mélyrehatóbban és átfogóbban mutassa be a hallgatóknak az iskolai és területi egyenlőtlenségek társadalmi, történeti, geopolitikai, pedagógiai aspektusait, különös tekintettel a közép-kelet európai, poszt-szocialista félperifériára. A tárgy célja, hogy a hallgatók megismerkedjenek az „egyenlőtlenség” neveléstudományi megközelítése mellett azzal a nemzetközi transzdiszciplináris értelmezéssel, ahol az iskolai egyenlőtlenségek olyan tág elemzési keretekben jelennek meg mint a világrendszer-elmélet, a rendszerváltás politikai gazdaságtana, a kritikai pedagógia, a politikai filozófia, vagy a kritikai városszociológia. A tárgy célja továbbá, hogy valós, hazai és külföldi példákon (gettóiskolák, városi és vidéki szegregátumok, nyomortelepek, cigánysorok, stb.) keresztül mutassa be a hallgatóknak az iskolai és területi egyenlőtlenség struktúráit.

Fejlesztendő kompetenciaterületek:

Ismeret: A hallgató ismeri az egyenlőtlenség eltérő politikai-filozófiai és neveléstudományi olvasatait, a hazai iskolai és területi egyenlőtlenségek a rendszerváltással és a gazdasági világválsággal kapcsolatos összefüggésrendszereit, valamint a 2010 utáni hazai oktatáspolitikák társadalomkritikai olvasatait. *Képesség:* A hallgató el tudja helyezni a hazai iskolai és területi egyenlőtlenségeket egy tágabb, rendszerszintű és strukturális mechanizmusokat figyelembe vevő elemzési keretbe, illetve képes saját iskolai és lakóhelyi tapasztalatait ezek alapján értelmezni és elemezni. *Attitűd:* A hallgató megkérdőjelezi az iskolai és területi egyenlőtlenségek leegyszerűsítő olvasatait, elhatárolódik az elnyomó, kirekesztő beszédmódoktól, kiáll a társadalom peremére sodort emberek ügyéért, valamint az iskolai és területi egyenlőtlenségek jelenségei mögött mélyebb struktúrákat és rendszerszintű folyamatokat lát és látta. *Autonómia és felelősségvállalás:* A hallgató folyamatosan reflektál saját élményeire az egyenlőtlenségeket illetően, és hajlandó elköteleződni egy társadalmi ügy mellett.

Kötelező irodalom:

- MÉSZÁROS György: A közoktatás válsága? Problémák és reformkísérletek kritikai szemmel. *Replika*, 83(2009), 77–91. Internetes elérés: http://replika.hu/system/files/archivum/replika_83-04_meszaros.pdf
- VAJDA Zsuzsa: Tudás és hatalom a XXI. század elején. Az iskola, a gazdaság és a globalizáció. *Eszmélet*, 25(98), 115-131. Internetes elérés: http://epa.oszk.hu/01700/01739/00083/pdf/EPA01739_eszmelet_2013_98_nyar_115-131.pdf
- WACQUANT, L.: Lakóhely szerinti megbélyegzés a fejlett marginalitás korában. *Fordulat*, 2011(13), 14–27. Internetes elérés: http://epa.oszk.hu/02100/02121/00011/pdf/EPA02121_fordulat_13_014-027.pdf

Ajánlott irodalom:

- BOCKMAN, Johanna - EYAL, Gil: Kelet-Európa mint a közgazdaságtani tudás laboratóriuma: A neoliberalizmus transznacionális gyökerei. *Fordulat*, 2014(21), 102–149. Internetes elérés: http://epa.oszk.hu/02100/02121/00019/pdf/EPA02121_fordulat_21_102-149.pdf
- BÖRÖCZ, J. (2001). Birodalom, kolonialitás és az EU “keleti bővítése.” *Replika*, November 2001(45–46), 23–44. Internetes elérés: http://www.replika.hu/system/files/archivum/replika_45-46-02_borocz.pdf
- ÉBER, M. Á. - GAGYI, Á. - GERŐCS, T. - JELINEK, Cs. - PINKASZ, A.: 1989. Szempontok a rendszerváltás globális politikai gazdaságtanához. *Fordulat* 2014(21), 10–63. Internetes elérés: http://fordulat.net/pdf/21/F21_Helyzet_Muhely.pdf
- HAVAS Gábor et al.: *Cigány gyerekek az általános iskolában*. Budapest: Oktatókutató Intézet – Új Mandátum Könyvkiadó, 2002. Internetes elérés: econ.core.hu/kiadvany/szirak/6.doc
- KERTESI Gábor - KÉZDI Gábor: Általános iskolai szegregáció; okok és következmények. *Közgazdasági Szemle*, 2005 LII(4), 317-355. Internetes elérés: www.kszemle.hu/tartalom/letoltes.php?id=756
- LADÁNYI János: *Egyenlőtlenségek, redisztribúció, szociálpolitika. Válogatott tanulmányok*. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó, 2010. (Részletek)

Kurzustematika:

1. Világrendszer-elmélet, félperifériás helyzet, a rendszerváltás oktatáspolitikái, oktatásevangélium
2. A 2008-as világgazdasági válság és a 2010 után megszilárduló hibrid (neoliberális és